

מתוך הספר ילקוט גאולה ומשיח – פרשת תשא

כז

אותו וכבר זכר זה הרלב"ג. וכל זה מוכיח שקבלת חז"ל היא האמת שלא הי' שם שמן משחה אחר אלא אותו שעשה משה במדבר, ומפני זה תמצא שלא הי' כהן משוח בבית שני לפי שכבר הי' נגזז שמן המשחה שגזזו יאשיהו עם שאר הדברים הקדושים ולא הי' להם רשות לעשותו. ומפני זה נאמר כאן למשה במצות שמן המשחה ואתה קח לך רוצה לומר אתה בעצמך תקח לך הדברים האלה ותעשה שמן המשחה לא יעשה אותו אדם אחר עוד כל ימי הארץ.

אברבנאל

ב. הרמב"ם בהלכות כלי מקדש (ריש פרק א) קחשיב מצות עשה לעשות שמן המשחה, ולכאורה קשה שהרי לפי הכלל שביאר הרמב"ם בספר המצות (שרש ג') אין לחשוב במנין המצות מה שלא נהג רק אז במדבר ולא לדורות, ע"ש שהשיג על הבה"ג, ומטעם זה לא קחשיב בחבורו כל המצות הללו, וא"כ איך קחשיב מ"ע דעשיית שמן המשחה כיון שזה לא נהג לדורות שהרי לא עשה שמן המשחה רק משה אז וזה קיים לדור דורות כדילפינן (הוריות ה:): מקרא דיהי' זה לי לדורות, וכן פסק גם הרמב"ם (שם). וי"ל כיון דאיכא בכלל מ"ע זו ג"כ שישמור השמן המשחה ושלא יאבדו דזה הוא בכלל יהי' זה לי לכן שפיר הוי מ"ע שנוהג לדורות ולכן בספר המצות (מ"ע ל"ה) באמת לא קחשיב מצות עשיי' רק המצות שיהי' לנו שמן המשחה ומייתי קרא דיהי' זה לי וזה ג"כ כוונתו בחבורו. ומה דקחשיב הסמנים וכיצד נעשה משום דאיכא נפקותא לדורות לענין במתכונתו לא תעשה כמוהו. ערוך לנר כריתות ה. ד"ה המפטם את השמן

ג. הי' לו לומר ראשי בשמים' כמו שנאמר בשיר השירים², אלא לדרוש, בשמים ראש זה נבוכדנצר, אנת הוא רישא דדהבא³. מר דרור ת"ק שמלך בכיפה⁴. קנה' בגי' אנטיוכס, על שם שקנה ישראל, שנאמר (יואל ד) מכתם לבני היונים. ר"נ כנגד יון שלא מלכו אלא בירושלים שהוא בחצי העולם⁵. בקנמון וקדה נאמר בשם כנגד פרס ויון שלא החריבו הבית. קדה ת"ק כנגד אדום שפשטה מלכותו בכל העולם, קדה קרי ב' דקה, הנה קטן נתתיך בגוים⁷ (עובדי'). ג' בפסוק אחד, מר וקנמון וקנה, כנגד בבל מדי יון שהי' זה אחר זה, קדה בפסוק שני ששקולה כשלשתן, והי' ריוח ביניהם⁸ ומשך גלותן מכולם, כן כנגד להגן⁹ ג' בין סמים לסמים¹⁰ נטף ושחלת וחלבנה, והרביעי לבד ולבנה זכה. פירוש הרוקח (מבעלי התוס')

ל, כג – ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים וקנה בשם חמשים ומאתים

א. ראוי שתעורר על מה שנאמר בשמן המשחה (ל, כג) ואתה קח לך ולא נסתפק לומר [ועשית] כמ"ש (שם פסוק יח) בכיור וכנו וברוב כלי המקדש, או (שם פסוק לד) קח לך כמ"ש בקטורת, אבל הוסיף לומר ואתה קח לך.

וזה בלא ספק מעיד על אמיתת מה שזכרו חז"ל שלא נעשה שמן המשחה כי אם פעם אחת שעשאו משה רבינו בידו ולא יעשה עוד בעתיד, אמרו במסכת הוריות (ד' י"א) ר' יהודה אומר אותו שמן המשחה שעשה משה במדבר כמה ניסין נעשו בו מתחלה ועד סוף וכו', ואותו שמן קיים לעתיד לבוא שנאמר (שם פסוק לא) שמן משחת קדש יהי' זה לי לדורותיכם זה בגמטריא תריסר הוי, ועוד אמרו שם משנגז הארון נגזז עמו צלוחית שמן המשחה וצנצנת המן ומקלו של אהרן שקד' ופרחי' וארגז ששלחו פלשתים דורון לאלקי ישראל.

ומה שחלק הראב"ע על זה כבר השיב הרמב"ן והוכיח אמתת דעתם ז"ל מאשר לא אמר הכתוב שמן משחת קדש יהי' זה לאהרן ולבניו לדורותם כמ"ש בבגדים. אבל אמר יהי' לי לדורותיכם, מורה שיהי' השמן העשוי' ההוא מתמיד למשוח בו לכל הדורות.

ונראה לי להוסיף על טענות הרמב"ן טענה אחרת לקיום דעת חז"ל והיא מה שנאמר כאן (שם פסוק לב) בשמן המשחה ובמתכונתו לא תעשו כמוהו קדש יהי' לנכס איש אשר יעשה כמוהו וגו'. ואם בא הכתוב לצוות שיעשה שמן המשחה תמיד בזה התואר הי' ראוי שתאמר התורה שלא נעשה כמוהו לצורכנו כמו שאמרה בענין הקטרת (שם פסוק לו) והקטרת אשר תעשה במתכנתה לא תעשו לכם ולא אמר כן בשמן המשחה אלא שלא נעשה כלל ואמר בהחלט איש אשר יעשה כמוהו רוצה לומר לא להי' ולא לכם כי היא אזהרה מוחלטת והוא לאות שכייונה תורה שלא יעשה בהחלט שמן המשחה זולתו בשום דור מהדורות.

ועוד אני עושה על זה טענה שלישית והוא שאם היתה כוונת התורה שיעשו שמן המשחה פעמים אחרות לא הי' ראוי לכתוב כמות הסמים בלבד שלא יחס ההרכבה כמו שאמרה בקטרת (שם פסוק לד) בד בבד יהי' ולא ביארה המשקל שיקח מכל א' מהם לפי שפעמים יעשו יותר ופעמים פחות, אבל סדר ההרכבה ויחס הפשוטים הנכנסים בה וערכם יהי' שמור תמיד בכל עת שיעשה

(7) עיין תנחומא פרשת ויצא דראה יעקב בחלום הד' גלויות, וכשראה גלות אדום נתירא, וא"ל הקב"ה דלעתיד לבוא אני מורידו.
(8) בין השלוש הנ"ל לאדום. עיין ויקרא רבה פי"ג, ה.
(9) ר"ל וכן כנגדן בקטרת.
(10) פסוק לד.

(1) הכוונה בפסוק ל, כג. ואתה קח לך בשמים ראש.
(2) ד, טו: נרד וכרכם קנה וקנמן עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים.
(3) פסוק: דניאל ב, לח.
(4) מגילה י"א א, ור"ל והעולם מהלך ת"ק.
(5) הכוונה עם הכולל.
(6) יזמא נ"ד ב'.